

El llenguatge Fer por als nens

N'hi ha que no solament escriuen Fer creure «als» nens —en lloc de... els nens—, Incorrecció que, com indicàvem ahir, podria ésser motivada per la usual identitat de pronunciació entre els i als sinó també Fer creure «a» les nens, perquè no han sabut desempallegar-se d'aquest castellanisme sintàctic consistent a introduir un complement directe de designació personal per la preposició a.

Però en el cas de les locucions verbals formades amb el verb fer cal veure que d'aquelles que admeten un complement d'objecte de designació personal n'hi ha unes, com fer creure, fer riure, fer patir, fer caure, fer xerrar, etc., que l'exigeixen directe, i unes altres; com fer bé, fer mal, fer llàstima, fer por, fer respecte, fer enveja, etc, que el demanen indirecte. Es lògic i preceptiu, per tant, que aquest complement, tractant-se d'aquestes darreres locucions, sigui introduït per la preposició a: Fer gràcia als nens, Fer enveja als pobres, Fer mal als desgraciats, Fer llàstima als amics, Fer respecte als enemics, cosa que es fa del tot evident —la necessitat d'aquesta preposició— quan el terme inicial del complement no és cap article definit del masculí: fer por a les criatures, fer mal a les persones, fer fàstic a les noies. (Efectivament, si d'una d'aquestes oracions suprimíem la preposició, «Fer por les criatures», no s'entendria bé: potser s'interpretaria com un conjunt de verb i subjecte, és a dir, que les criatures fan por.) Aquest fet, doncs, contribueix també a l'ús indegut de la preposició en les oracions amb les locucions de la primera sèrie: Fer creure «als nens», Fer riure «als» espectadors, Fer patir «als» pobres, i fins i tot Fer sortir «a» les criatures, Fer venir «a» tots els interessats. Però els complements d'aquestes oracions són directes. Per tant, la construcció correcta és sense preposició: Fer creure els nens, Fer riure els espectadors, Fer patir els pobres, Fer sortir les criatures, Fer venir tots els interessats.

Es útil de comparar el resultat de la pronominalització dels complements —en singular— d'aquestes oracions. Fer creure el nen i Fer creure la nena donen Fer-lo creure i Fer-la creure (complement directe). Fer por al nen i Fer por a la nena donen Fer-li por (complement indirecte).

Albert Jané